

De Batterij Kaiser Wilhelm II en het fronttoerisme tijdens het Interbellum.

Eddy Lambrecht

Terwijl men na de wapenstilstand vooral bekommerd was met de wederopbouw van de 'verwoeste gewesten', en men aan de kust zo vlug mogelijk opnieuw het zomertoerisme wilde in ere herstellen, begon vanaf 1920 het fronttoerisme de kop op te steken.

Voorals Britten maakten de overtocht naar het vasteland, eerst de 'pelgrims' die het graf van een gesneuveld familielid kwamen bezoeken, later de fronttoeristen die de vroegere slagvelden wensten te bezoeken.

In 1920 kwam ook de Michelin gids uit 'l'Yser et la Côte belge, vertaald in het Engels 'The Yser and the Belgian Coast'. Deze gids was geïllustreerd met vele foto's en plannetjes, dat bijdroeg tot het trekken van de aandacht van het grote publiek (dus niet alleen Britten) naar de Belgische kust, waar de vroegere batterijen nu toeristische uitbatingen werden.

Wat de oostkust betreft stond de aanval op Zeebrugge op 23 april 1918 centraal, en de link met de kustbatterijen was onmiddellijk gelegd. Voor Knokke was dat de batterij Kaiser Wilhelm II. De Kaiser Wilhelm II batterij werd trouwens uitdrukkelijk vermeld in de Michelin gids met foto en beschrijving locatie. Andere aandachtstrekkers in de omgeving waren de batterijen Freya en Augusta te Heist, Duitse observatieposten op het dak van huizen op de zeedijk te Duinbergen en een bunker op een hoge duin aldaar.

Een populaire uitstap was het bezoek van Brugge, Zeebrugge en Knokke.

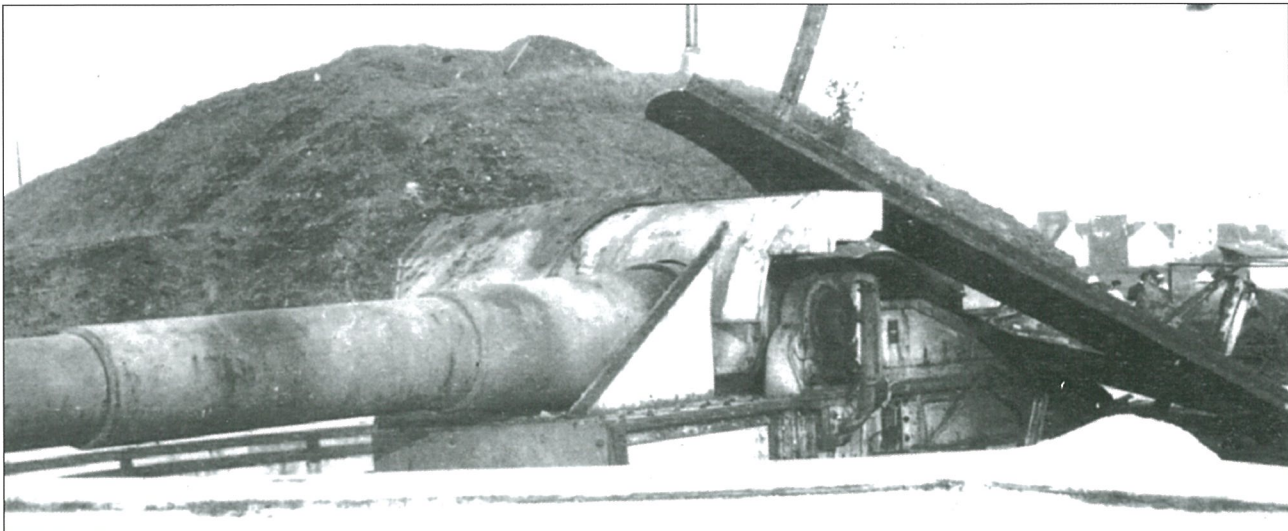
Andere plaatsen zoals de batterij Deutschland te Bredene (4 x 38 cm) kenden geen grote toeloop van fronttoeristen, de batterij Pommern (Lange Max) bij de Leugenboom te Koekelare daarentegen was wel een groot succes.

Britse toeristen bij de Wilhelm II batterij beginjaren 1920.

De bunker is nog steeds bewoond door burgers, die geen geschikte woning hadden gevonden.

Drie amateurkiekjes genomen door een Britse toerist in 1921 van de Kaiser Wilhelm II batterij.

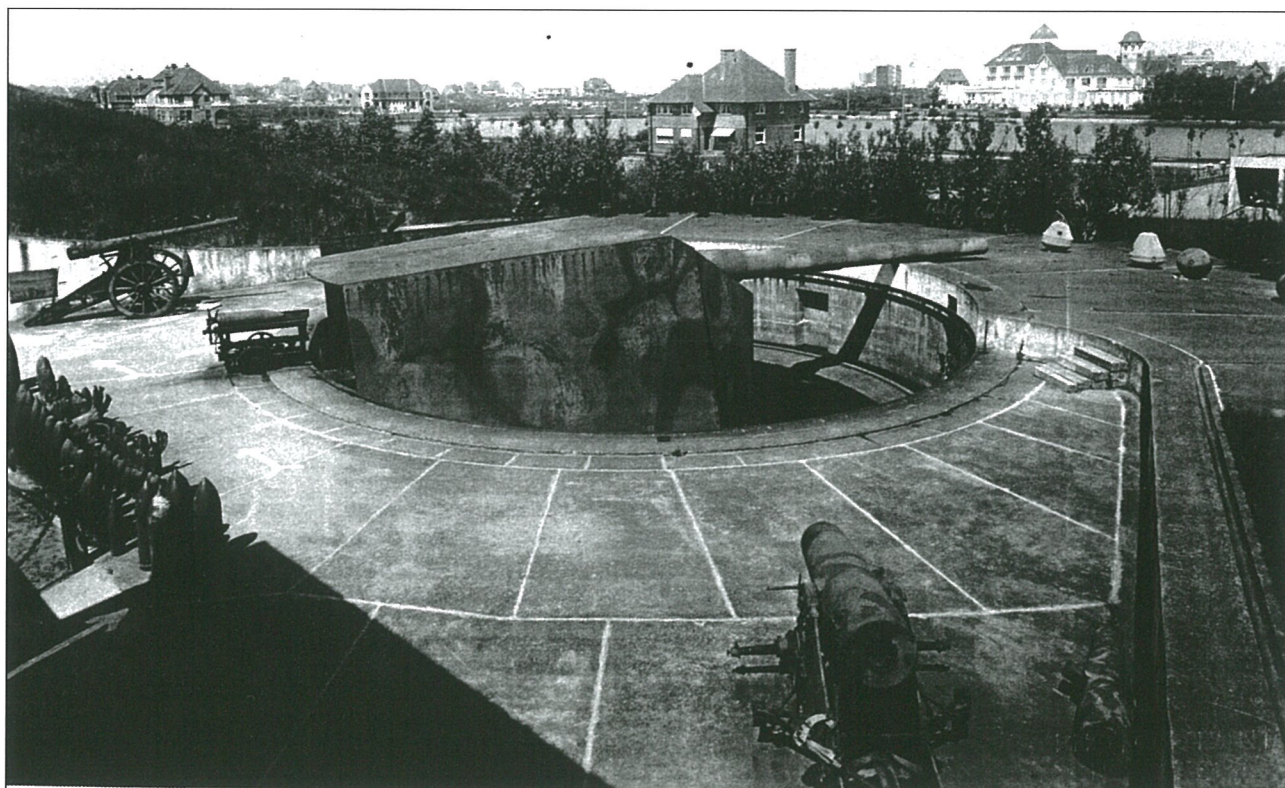
Aanvankelijk waren in de batterij Kaiser Wilhelm II, alleen de grote kanonnen in hun betonnen bedding en de munitiebunkers de publiekstrekkers.

Later kwam er ook een museum bij, waar veel oorlogsmateriaal werd tentoon gesteld dat afkomstig was van de frontstreek aan de IJzer. In de munitiebunkers werden tafereelen uitgebeeld uit het dagelijks leven van de Belgische soldaten aan de IJzer.

De in 1922 verschenen Belgische brochure 'Les Sites de Guerre', uitgegeven door het Ministerie van Defensie waarin oorlogsoorden waren opgenomen die niet mochten verdwijnen.

De brochure bevatte een omschrijving van behouden oorlogsoorden vanaf de Belgische kust tot voorbij Diksmuide en kon besteld worden bij de Directeur van de Oorlogsoorden, Stadhuis te Knokke a/z.

De eerste site die besproken werd in de brochure was de Kaiser Wilhelm II te Knokke, omschreven als één van de 'meest merkwaardige van de kolossale batterijen door de vijand opgericht langs de Noordzeekust'. Deze brochure droeg dus ook bij tot het aantrekken van fronttoeristen naar Knokke.

O. N. I. G. KNOCKE
SITES DE GUERRE

VISITEZ LA BATTERIE WILHELM II
BEZOEKT DE BATTERIJ WILHELM II

PHOTO D'HONT KNOCKE-SVR-ME

VISIT the BATTERY WILHELM II
BESUCHT die BATTERIE WILHELM II

KNOCKE N. W. O. I.
OORLOGSOORDEN

*Kartonnen affiche voor de Batterij Kaiser Wilhelm II, uitgebaat door het Nationaal Werk voor Oorlogsinvaliden.
Ingangsprijs was 0,50 frank voor volwassenen en 0,25 frank voor kinderen. Ter plaatse werden ontelbare boekjes met prentkaarten verkocht.*

Centrale tentoonstellingsaal van het museum (archief Cnocke is hier).

Andere oorlogsoorden uitgebaat ten gunste van het Nationaal Werk voor Oorlogsinvaliden waren: de onderstand van de Duitse admiraliteit te Middelkerke, de Grote Redan te Nieuwpoort, het kanon Lange Max te Moere en de Dodengang en Bloemmolens te Diksmuide.

De belangstelling voor de oorlogsoorden nam gestadig af in de jaren '30. Tijdens WO II werden veel batterijen ontmanteld door de Duitsers, de kanonnen en de inhoud van musea verdwenen richting Duitsland om nieuw oorlogsmateriaal te smeden.

Na WO II werden zowel de talrijke bunkers van WO II als de weinige overblijvende van WO I zonder onderscheid gesloopt.

In de aanloop naar honderd jaar herdenking begin van WO I tracht men nu met het oog op een heropleving van het fronttoerisme op vele plaatsen te houden wat er nog herinnert aan WO I, of zoekt men naar nieuwe aantrekkingspolen verbonden met de eerste wereldbrand.

Bibliografie

- De kust bezet - Alex Deseyne - Provincie West-Vlaanderen 2007

Les Site de Guerre, Ministère de la Défense Nationale, 1922

- The Yser and the Belgian Coast - Michelin & Cie - reprint York 1994

Toegang tot het bunkercomplex en tunnel. Twee vrouwelijke vrijwilligers staan in voor de ticketverkoop. Het aantal postkaarten uitgegeven van de 'Batterij' is niet te tellen! (archieff Cnocke is hier).

Beeld van enkele obussen van het openluchtmuseum; rechts een 'kar op spoor' voor de aanvoer van de projectielen (archieff Cnocke is hier).

